

J O V E N Í V O L A

Gener 1957.

Després del dos darrers concerts de l'Orfeó Català, dedicats, un als seus socis protectors, i l'altre al públic de Masnou amb motiu de celebrar-se el 50^è Aniversari de la Societat "La Calàndria", comença la tasca, "a portes tancades", de preparació d'obres d'envergadura que han de commemorar esdeveniments igualment representatius i importants.

La preparació de la "Passió" segons Sant Mateu, de J.S. Bach, i de l'"Stabat Mater", de Poulenc, que han de fer notar en el terreny artístic el fet del cinquantè aniversari del nostre "Palau", constitueix una prova d'abnegació de la qual ja hem sortit victoriosos en tantes altres ocasions, i al mateix temps ens posa al davant d'una responsabilitat per tots sentida i portada en el lloc més alt. Aquesta és la nostra més immediata actualitat íntima.

=====

DOLORS MILLET I VILLÀ

Crec tenir un deure de parlar-vos de Dolors Millet i Villà, que fou esposa del Mestre Lluís Millet i mare de l'actual Director Artístic de l'Orfeó Català, ja que la majoria de vosaltres no la vàreu conèixer.

Primer vull fer constar que feien molt digna parella, car s'assemblaven en molts aspectes.

Era catòlica de veritat, amant de les coses de Catalunya i de la música. Tocava molt bé el piano, i encara que tenia poca veu, cantava amb molt de gust.

D'altra banda, era força humil i tenia un caràcter molt alegre. Estant amb nosaltres, les seves amigues, ho animava tot (ens reuníem totes les festes a casa meva); però, quan no tenia franquesa amb algú, era un xic retreta i tímida.

Tenia el cabell ros i de tipus era molt semblant amb el seu fill, el Mestre Lluís Maria.

No criticava mai ningú i si sentia que algú ho fes davant d'ella, sempre sortia en defensa de la persona criticada.

Recordo molt bé el dia que va entrar a cantar al nostre Orfeó, quan estàvem encara al carrer Dufort; va asseure's al meu costat i des d'aquell moment vàrem ésser sempre més molt bones amigues.

Anàvem, a l'Escola de Música, a la mateixa classe de solfeig que donava el Mestre Lluís Millet. Un dia ella va deixar-se oblidada la llibreta de la Teoria. El Mestre la hi va trobar i va escriure-hi:

"Flor de lliuri rosa d'amor, dolors per l'orella,
dolçors pel meu cor, poncelleta closa d'olor.
Ta dolça mirada lluíssor d'estelada, claror de
l'albada, primavera nova del cor, sospir d'una
rosa, plor sense amargor, espineta fina d'amor".

Pocs dies després, en un concert-repàs, va fer cantar per la solista, Sra. Wehrle, la cançó popular que té per títol "El Mestre" i que comença així:

"El pare i la mare
no em tenen sinó a mi;
me'n fan anà a l'escola,
a aprendre de llegí.

El mestre que m'ensenya,
s'ha enamorat de mi;
me'n diu no et facis monja,
que et casaràs amb mi."

.....

Fou la declaració del Mestre Millet. El casament va celebrar-se el 25 d'agost de l'any 1900, a la Capella de Sant Felip Neri, justament el mateix dia de Sant Lluís, onomàstica del fundador de l'Orfeó Català.

RECORDS DEL PARE JOSEP ANTONI DE DONOSTIA

=====

Fa molt temps que dec als lectors de JOVENÍVOLA unes paraules d'homenatge a l'estimat i admirat Rvd. P. Donostia (a.c.s.), la mort del qual, tan sentida per nosaltres i per tot el nostre món musical, ocorregué el dia 30 del passat agost, a la seva residència de Lecaroz (Navarra).

La coneixença amb aquest tan humil com eminent pare caputxí, em vingué a través de les seves composicions musicals religioses i profanes que ell enviava al meu pare, el qual en parlava des de la nostra desapareguda i tan enyorada "REVISTA MUSICAL CATALANA". Jo, que era llavors molt jove, em sentia ja atret per aquella música que portava en si totes les qualitats que després havien de fruitar en plena maduresa. Els seus exquisits "Preludis vascos" per a piano, eren assaborits per mi i, dit sigui de pas, un xic maltractats en l'instrument per al qual havien estat escrits. I algun d'ells... l'havia arribat a tocar de memòria... precisament jo que mai no he posseït aquesta qualitat que, en realitat, res afegeix a una bona execució musical... com no sigui enlluernar els eternals babaus i snobs que sempre han existit i existiran.

Una de les obres que el P. Donostia envià al meu pare, fou la reducció per a veus i piano de la meravellosa "berceuse" mística "Chant du bien aimé sur la Croix", fragment que formava part d'una de les seves obres més importants, amb recitatiu, chor i orquestra: "La vie profonde de Saint François d'Assise" que fou donada a conèixer amb gran èxit a París, dirigida per l'excel·lent mestre Eugène Bigot.

¿Qui m'havia de dir, que jo dirigiria aquell mateix fragment, molts anys després, en un dels concerts choral-simfònics de l'Orfeó Català?

Després de la meua coneixença personal amb el P. Donostia (que tingué efecte acabada la nostra guerra civil, quan el nostre dilectíssim amic exercia, a Barcelona, el càrrec de col·laborador de l'"Instituto Español de Musicología" junt amb el nostre mestre Francesc Pujol), ell em portà un dia, ocorreguda ja la mort del nostre segon director, la partitura completa d'aquella obra seva cabdal sobre Sant Francesc, que em confirmà en grau superlatiu el seu valer, i que el seu autor em féu l'honor de proposar que jo dirigís a Barcelona, però aquesta ocasió, que tots hauríem desitjat tant, no es presentà, no podent donar més que el fragment citat.

Les meves relacions personals amb el P. Donostia es feren més i més freqüents. El seu tracte exquisit i franc a la vegada, la seva extensa cultura i la seva humilitat em captivaven. Ell assistia a molts dels concerts que es donaven en el nostre Palau, i era, per a tots els qui el voltàvem, un veritable plaer fruit de la seva conversa. Estimava totes les conquestes de la tècnica musical moderna, però com que ell era un veritable artista, les seves mans privilegiades se'n servien sempre per tal de fer obra essencialment musical.

En 6 de març de l'any 1948, s'organitzà al Casal del Metge, un concert format exclusivament d'obres seves i un reduït grup de cantaires de l'Orfeó Català hi prengué part gustosíssimament, interpretant sota la meua direcció, una sèrie de cançons popu-

lars vasques, meravellosament harmonitzades pel mestre. El P. Donostia havia assistit a més d'un dels assaigs, i era un veritable goig per a tots nosaltres escoltar els seus comentaris i advertències per a l'execució de la seva música. Un esperit meticolós com el d'ell, sempre somniava un més enllà en la puresa de la interpretació de la seva música. Però tots aquests advertiments eren fets amb una senzillesa encantadora i sense ombra de la més mínima pedanteria. En finalitzar els assaigs, el nostre bon amic tenia una satisfacció que li traspuava pel seu rostre..

El dia del concert, l'escoltà íntegre des de darrera l'hemicicle, i no volgué pas sortir a rebre les manifestacions d'afecte del públic escollidíssim que hi assistia. Ell era per damunt de tot un humil franciscà de soca arrel i tota la seva manera de procedir n'estava informada.

Una vegada, en escriure-li jo que una seva determinada obra (crec que el "Chant du bien aimé sur la Croix") potser no havia estat prou compresa per la generalitat del públic, em contestava: "El públic no m'interessa. Amb tal que les meves composicions interessin a vostès i als veritables entesos en música, que (deia ell) són molt pocs, ja em dono per ben pagat, encara que, naturalment, la bona acollida del públic sempre afalaga".

La música del Mestre és música interior que no vol pas soroll, que penetra suaument a l'ànima dels veritables artistes i gustadors del nostre art. És música honesta, sense "trucs" de mal gust, i sobretot sincera, personal, d'una simplicitat que fascina. L'Orfeó Català ja n'ha donat diferents mostres, però confessem que encara no ha pagat al seu autor el tribut que es mereix. Últimament l'havia nomenat, com tots sabeu, president del Concurs Musical que s'ha organitzat per tal de festejar el Cinquantenari de la inauguració del Palau de la Música Catalana. Però el millor homenatge que li podem fer després de la seva mort, és anar donant a conèixer la seva producció coral... i Déu faci que algun dia puguem donar el seu emocionant "Poema de Passió", no interpretat encara i que ell tant desitjava oir de l'Orfeó Català.

En deixar, el P. Donostia Barcelona, fa pocs anys, per a tornar a recloure's a la seva tranquil·la residència de Lecaroz, treballant allí per a la glòria de Déu i del nostre art, més sossegadament, la nostra correspondència fou continuada. Divereses composicions corals originals del nostre artista i recentment editades, em foren enviades, essent rebudes àvidament per mi, i servint-me per a passar uns moments de pura delícia artística.

L'última vegada que vaig estar en contacte amb aquest músic vasco fou a casa el bon amic, mestre i violinista, Joan Massià, aprofitant la darrera estada accidental del bon caputxí a Barcelona. Encara em dedicà i em féu sentir, (després d'una audició íntima amb Maria Carbonell de les seves immarcessibles "Infantils" per a piano a quatre mans) tota la seva emocionant "Missa de difunts" escrita en homenatge als seus avant-passats! Música més prop del cel que de la terra.

Que Déu pagui al P. Donostia tot el bé que m'ha fet, tot el bé que ha fet a les ànimes dels seus amics, assedegades d'aquella bellesa veritable que és, per la gràcia de Déu, derivació directa de la Bellesa eterna.

"In Paradisum deducant te angeli!"

LLUÍS Me MILLET

Ens plau de reproduir íntegre l'article aparegut en el número 92 del periòdic sacerdotal, "INCUNABLE", de Salamanca, perquè creiem que és d'interès el seu tema.

A PROPÓSITO DE CAMPANAS
=====

En la ciudad donde vivo -urbe de palpitir demasiado ajetreado- hay una importante sala de conciertos, por donde desfila todo lo más selecto de España y del mundo entero, por lo que a arte musical se refiere. Paredaño a la sala de conciertos dicha está un templo parroquial, que se levante con su contraste y ascética imponencia. Severidad de líneas en la casa de Dios; floreo de piedra y escarceos de volátil arquitectura en el profano edificio. Pero no es acerca del contraste mudo de las piedras que voy a decir. Existe otro contraste que haría más molesta a los asistentes a la sala de conciertos, que lo que podría herir a la retina de un maniático la yuxtaposición de las dos moles arquitectónicas. Es el caso que a lo más emocionante o pianísimo de una melodía, cuando el público que llena la sala está pendiente con quietud estática de la ejecución magistral de una gran pieza, que - ! tanc...!, ! tanc...!, ! tanc...!- suenan las campanas de la vecina parroquia, estropeando el encanto paralizador de sentidos que se había obrado por la magia de las notas. Tanto ello es así, que en cierta ocasión una figura internacional, que desfilaba por allí, suspendió el concierto hasta tanto que no hubieron cesado las inoportunas campanas de vomitar todos sus contados, pausados y premeditados tañidos. Hasta la prensa local, según se me ha informado, se ha ocupado alguna que otra vez, bien que de un modo muy discreto por cierto, del intempestivo momento en que se ponen a repicar los sagrados bronce del festivo párroco.

A mi no me cabe la menor duda de que éste -puesto que no se ha enmendado de la contraída costumbre: sigue interviniendo en los conciertos con sus solos de campana- dirá a todos los que le vayan con la queja que electriza a los oyentes de la sala de conciertos, que él está en su perfecto derecho, que las campanas son una cosa tan tradicional, litúrgica y sagrada en la Iglesia, que el pretender hacerlas enmudecer es impío y hasta sacrilego. Yo no sé de hecho si el dicho párroco dirá todo esto; pero es muy posible que lo diga si se le suben los humos retóricos a la cabeza, si se siente poseído de su dignidad de párroco, si considera las quejas de los filarmónicos como un voltariano atentado a las indiscutibles prerrogativas que le concede a él el Derecho Canónico. Y hasta me atrevería a decir... no sé, pero en la forma y momento en que he oído sonar estas campanas, que si no lo dice, lo piensa.

= = = =

Yo también creo muy convencido que dicho señor párroco, si se mira el mundo desde el castillo de su casa cural, está muy en lo suyo -no quiero decir en lo cierto precisamente-. Yo también creo que las campanas y los campanarios son un símbolo sagrado, que constituyen casi la presencia del templo hasta donde no llega la palabra desgranada desde el púlpito. No se me pasa por alto la veneración que hace de ellas la Iglesia, y que el Ritual Romano tiene para ellas una bendición y consagración larga, de aquellas que se las traen y hacen sudar a canónicos. Pero hemos de distinguir entre campanas y campanas. Todo lo que en su orden es la campana en un pueblo villa de corta población, ha dejado de serlo en una ciudad populosa, donde tantos ruidos -mal llamados urbanos- dejan sin efecto perfectibles aquellos dulces sonos broncíneos, que en el campo tanto embelesan y elevan el espíritu. Las campanas de las iglesias de las grandes ciudades ya no las oyen los propios feligreses situados en todo el casco de la demarcación parroquial.

Sus tañidos ya no revisten aquel carácter práctico que tuvieron en un principio. Son más bien de índole simbólico.

= = = =

He visto muchas maquetas y planos de iglesias que se proyectan construir, y en casi todas he observado que el campanario suntuoso -que ha de costar una porrada de dinero- es cosa que se tiene muy en cuenta. Más que el baptisterio, por ejemplo. Las cosas han cambiado mucho de la edad media a acá. Y en las grandes poblaciones, muchísimo. La Catedral de San Patricio es tan suntuosa y de proporciones tan colosales como las de Burgos o León, por ejemplo; pero el perfil augusto y religioso del primer templo católico de Nueva York queda ahogado por la aglomeración amazacotada de los rascacielos. Hoy en día la presencia del edificio que nos habla de Dios y de la vida espiritual, ha de ser forzosamente más virtual que constituida en piedras. Qué, si después de un dispendio enorme en unas soberbias torres y una panorámica fachada, vienen dos o tres sociedades anónimas, de esas de gran empuje económico y levantan unos edificios de doce o trece pisos frente por frente? Yo, de ser párroco de una parroquia de gran capital que hubiera de erigir nuevo templo, no me preocuparía gran cosa de campanas ni fachada. Preferiría gastar la plata que habría de invertir en fundir aquellas, en editar unas convenientes hojas dominicales -llenitas de sugestivos e interesantes temas apologeticos: pongo por caso los folletos P.P.C.- que haría llegar a todos y cada uno de los domicilios enclavados en la demarcación parroquial. Podrían ser más eficaces que los sonos que se lleva el viento. Partimos de la idea de que la gente ya está convencida y que la fe que nos empapa el espíritu propio, llega a humedecer el ajeno, cuando la triste realidad nos enseña bien otra cosa, si nos apercibimos un poco.

= = = =

Y volviendo al caso inicial del señor cura párroco que está muy en lo suyo, tañendo campanas, mientras en la sala de conciertos vecina a su parroquia escucha el atento auditorio una sinfonía de Beethoven, diría yo, que cierto cercenar de lo nuestro en favor de una idea de captación caritativa de los espíritus y un espíritu religioso condescendiente y transigente con un medio ambiente real que nos circunda, es de más provecho que hacerse a la idea fija de que todo el mundo ha de venir a lo nuestro. Sobre todo cuando lo nuestro es tabú para muchos de ellos. Yo por lo menos si tuviese un amigo anticlerical y filarmónico, no me atrevería a esbozarle un cuadro de las bellezas espirituales que se encierran en las ceremonias religiosas y simbolismo litúrgico de nuestra Iglesia, saliendo con él de uno de estos conciertos acampaneados por los bronces del templo parroquial paredaño a la sala auditorium a que he hecho referencia.

MONTALVO

-----000000-----

ELS NOSTRES MESTRES

=====

EMERENCIANA WEHRLE I ANFRUNS

Molts dels nostres llegidors recordaran encara la figura venerable de la Sra. Wehrle tal com apareix en una de les fotografies exposades en el vestibul del nostre estatge social, feta l'any 1930, a l'Estadi de Montjuïc, en la qual va acompanyada del braç, precisament, d'una altra venerable figura de l'"Orfeó Català", la del que fou meritíssim Vice-President, senyor Vicenç de Moragas.

La Sra. Wehrle era d'estatura més aviat baixeta, els seus ulls eren clars i d'una gran vivaça, i la seva mirada tenia una certa severitat; tota la seva persona irradiava un segell de distinció i de dignitat, sense la més lleu ombra de supèrbia.

La recordem cap allà els anys 1933 o 1934 (ella en tenia 72 o 73), quan ocupava encara el seu lloc de sempre, en el primer rengle de les contralts, amb el cabell totalment blanquejat i el cos un xic encorbat sota el pes de l'edat i de la paràlisi que anava minvant les seves energies. Semblava resistir-se aferrissadament a abandonar per sempre un lloc que era consubstancial amb la seva pròpia vida i que resumia els seus amors i el seus ideals, profundament sentits i abnegadament servits per espai de quaranta anys.

Havia nascut a Barcelona, la Sra. Wehrle, el 18 de maig del 1861, d'ascendència alemanya, del cor de la Selva Negra, però el seu pare -ens havia dit-, era molt català i la seva mare nasqué a Begues.

Sentí vocació per a la música des de molt petita i un mestre velllet li ensenyà les primeres notes, d'amagat del seu pare. Als 10 anys feia "solos" al Col·legi, alternant-los amb els jocs infantils. Fou quan el seu pare, adonant-se de les bones qualitats de la seva filla per a la música i el cant, i sobreposant-se als prejudicis de l'època, li proporcionà els millors mestres llavors coneguts i estudià composició amb F. Sánchez Gabanyach, Director del Conservatori del Liceu i distingit compositor; piano amb Pere Tintoré, professor del mateix Centre i també notable compositor, i cant amb Joan Cuyàs, ex-escolà de Montserrat i celebrat baríton d'òpera, que havia cantat amb la famosa Adelina Patti. A més, rebé lliçons de piano del mestre de mestres, l'il·lustre pianista Carles G. Vidiella.

Els estudis de la Sra. Wehrle no eren pas per a dedicar-se al teatre, sinó per tal d'ésser cantatriu de concert i professora de música.

Com a cantatriu debutà als 16 anys, en una audició de cançons i fragments d'òpera (alguns de "Lohengrin"), a porta tancada, al cèlebre "Cafè Pelayo", uns anys abans que hi actués el quartet del qual formà part el Mestre Lluís Millet. En aquells temps, alguns Cafès eren veritables salons de concert i en ells actuaren artistes que esdevingueren famosos, com Vidiella, Malats, Albéniz, Granados, Rodoreda, Pau Casals i tants d'altres.

La jove cantatriu obtingué un gran èxit entre el selecte auditori que l'escoltà.

Als 24 anys, la Sra. Wehrle es casà amb Agustí Perona, però el matrimoni fou efímer: al cap d'un any passà per l'immens i doble dolor de perdre l'espòs i una tendra filleta. Ja vídua, li calgué lluitar per a viure, donant lliçons de solfeig i cant. També prenia part en festes artístiques, en las quals si bé era festejada i obsequiada amb rams de flors, no li reportaven cap altre guany. Era pels volts de l'any 1887.

A l'any 1891, els llavors joves músics Millet i Vives fundaren l'"Orfeó Català", compost d'homes sols, que assoliren assenyadíssims triomfs i bastiren els fonaments que, per sempre més, sostindrien la gloriosa Institució. Però, els fundadors no deixaren mai de somniar en l'exemplament del Chor, i aquest esdeveniment s'inicià el mes de desembre de l'any 1895, amb la creació de la Secció de nois.

Mentrestant, la Sra. Wehrle, a impulsos de la seva profunda vocació musical, havia format un petit agrupament coral femení, amb les seves deixebles. Un dia li presentaren el mestre auxiliar de l'"Orfeó Català" Josep Lapeyra, amb el qual aplegaren unes quantes noies i les ensinistaven en l'art del cant en conjunt. En aquest moment, el Mestre Millet els invità a organitzar la Secció de noies que havia de completar l'Orfeó que ell dirigia.

La Sra. Wehrle trobà el seu element i posà tot el seu afany, el seu prestigi i la seva intel·ligència a cercar les futures orfeonistes. Hagué de lluitar contra els prejudicis i miraments de l'època, procurant convèncer tant les noies com llurs pares de la bondat de l'Obra de l'"Orfeó Català" i dels sublims ideals que la inspiraven. Així i tot, algunes noies que començaren a estudiar, en arribar el moment de presentar-se en públic, es desdiren del seu compromís.

El proselitisme, però, seguí endavant, i la preparació es féu a casa el mestre Lapeyra, al carrer Basea, col·laborant-hi el mestre Josep Mª Comella, com a pianista. El Chor tenia un nom: "Orfeó Català de Senyorettes baix l'advocació de Santa Cecília".

Entre els actuals cantaires del nostre Orfeó encara dona el seu exemple de fidelitat, la Srta. Pilar Roca, que formava part d'aquell gentil planter de tan ubèrrims fruits, i conserva el rebut de la quota que satisfèia, corresponent al 1er. de gener del 1896.

Un cop reunides unes trenta noies, algunes pertanyents a famílies distingides barcelonines, i ja ben preparades musicalment, a proposta del Mestre Millet foren incorporades a l'"Orfeó Català", per acord de la Junta Directiva del dia 8 de març de l'esmentat any 1896. I la nostra massa coral, ja amb les tres Seccions, prengué l'estructura definiva que ha servit de model als centenars d'Entitats similars, nascudes sota l'escalf i l'exemple de la nostra benvolguda Institució.

Algunes de les novelles orfeonistes, que lluien al cap sengles llaços i trenes més o menys llargues, no havien complert encara l'edat que els Estatuts de l'Orfeó assenyalaven per a pertànyer a la Secció Coral, però la Junta Directiva (que tostemps n'hi ha hagut de diplomàtiques), acordà passar per alt, en aquella avinentesa, un detall tan petit, i les admeté totes, sense excepcions.

En la mateixa data foren nomenats mestres de la nova Secció, la Sra. Wehrle, de vocalització, i Josep Lapeyra, de solfeig. Aquest darrer, però, dimití tots els càrrecs de l'Orfeó el mes d'octubre del mateix any, i després de dedicar-se a diverses activitats artístiques dintre i fora de Catalunya, morí a l'any 1924. La Sra. Wehrle llavors tenia 35 anys.

Des d'aquell moment les classes les donava la Sra. Wehrle a l'estatge de l'Orfeó, al carrer Dufort. Com és sabut, eren a una sala, a porta tancada, però els homes, enduts per una curiositat molt comprensible en aquells temps, miraven les noies pel forat del pany. Com ha canviat la cosa, si ho comparem amb els actuals assaigs de conjunt!

De seguida començaren les actuacions de l'Orfeó. Els mesos de maig i juny es donaren sis audicions de l'escena "La Consagració del Graal", del "Parsifal", de Wagner, (4 al Teatre Líric i 2 al Palau de Belles Arts), amb motiu dels festivals organitzats i dirigit per el Mestre Antoni Nicolau. Els dies 10, 11 i 12 d'octubre es féu l'excursió a Montserrat, amb la benedicció de la Senyera i l'estrena del vibrant himne compost per Maragall i el Mestre Millet. El 22 de novembre, festa de Santa Cecília, concert al Teatre Líric, a honor dels socis protectors i presentació oficial de les tres Seccions i la Senyera.

L'espai limitat d'un article no permet ressenyar l'historial de la primera Secció femenina dels Orfeons de Catalunya, ni destacar-ne tota la seva vàlua i transcendència dins l'Obra de l'"Orfeó Català" i de l'art coral, en general.

Ja és coneguda la part eficient que diverses senyorettes prengueren en la confecció de la Senyera, especialment la Sra. Wehrle, que molts dies es duia el dinar a l'Orfeó, per aprofitar més el temps.

No és tan conegut, però, que un estol de noies i joves de l'Orfeó Català, foren els primers barcelonins que puntejaren públicament pels carrers de la nostra ciutat i divulgaren les sardanes i els ballets populars catalans, els quals anaven expandint també pels pobles que visitava l'Orfeó, en el seu peregrinatge artístic.

I encara és menys conegut que el patrici que desvetllà en ells l'amor a les nostres danses i els ensenyà de comptar i repartir les sardanes, així com de ballar la "Dansa de Castellterçol" i d'altres, fou un jove recentment arribat de la seva terra empordanesa i es féu soci de l'Orfeó. Era en Francesc d'A. Cambó.

Tornant a la Sra. Wehrle, a qui és dedicat el present treball, direm que un altre aspecte notabilíssim de la seva personalitat tan representativa, fou el de solista de l'"Orfeó Català"; la primera que tingué la nostra Institució.

La seva veu era de contralt, extensa i ben timbrada i, junt amb

una perfecta escola de cant, sabia jugar-la a pler i obtenia matisos encisadors, que feien les seves interpretacions vives i penetrants. L'art i el gust amb què cantava, eren veritablement exquisits.

Ja abans de debutar la Secció de noies, ella col·laborava en els concerts de la Secció d'homes, cantant els "solos" i a més, tota una part del concert. I així en moltes altres actuacions de l'Orfeó. L'acompanyava al piano el Mestre Millet, i també el Mestre J. Mª Comella.

La primera excursió artística que féu amb els homes, va ésser el 26 de Juliol del 1896, a Sabadell, on va cantar, al matí, al Teatre Euterpe, i, a la tarda, al Centre Català. Interpretà "L'enyorament", de Clavé; "Afany", de Tosti; "Aubada", d'Alvarez, i les cançons populars catalanes, harmonitzades al piano per Francesc Alió, "El Noi de la Mare", "El Mestre", "L'Estudiant de Vich", "L'hereu Riera" i altres.

Parlant d'aqueta audició un diari, deia: "La Sra. Wehrle molt encertada en les cançons catalanes ja esmentades, i amb tant gust les canta, i amb tant cor les sent, que fa espurnejar els ulls i fa sentir els que més indiferència senten per la música popular catalana". És una mostra dels conceptes encara molt més elogiosos que sempre escoltà de paraula i exposaren sempre les crítiques o ressenyes de les seves actuacions.

En el mateix Centre Català de Sabadell i amb una solemnitat d'homenatge a la dona catalana, de la qual es digué havia de servir d'exemple la Sra. Wehrle, li fou lliurat el distintiu de l'"Orfeó Català", pel Secretari Sr. Ribalta.

Encara, dins aquell any 1896, féu excursions amb els homes i cantà sola en els concerts a Tarrasa, Masnou i alguna localitat més.

A partir de llavors foren innombrables les actuacions de la Sra. Wehrle, com a solista i en totes elles obtingué fervorosos aplaudiments i elogis. També foren en gran nombre les obres per ella executades en estrena o en primeres audicions.

Per a donar-ne una idea, esmentarem només els "solos" de "La sesta", de Noguera; la "Rondalla" i "El vel de núvia", de "Les Estacions", de Haydn; "Cançó de Maria", de "La Nit de Nadal", del mestre J. Lamote de Grignon, que dirigí el propi autor, i possiblement cantà la part de contralt del "Divendres Sant", del Mestre Nicolau, estrenat l'any 1902, si bé en el programa i ressenyes no consten els noms dels solistes, i sabem que, de l'esmentada obra, féu el "solo" també la Srta. Loreto Roca, que substituï la Sra. Wehrle com a solista contralt (molts "solos" de soprano els feia la Srta. Pilar Roca).

Ultra les citades obres i moltes altres de populars o bé originals de diferents autors, estrenà diverses cançons del Mestre Millet, entre les quals "La Balala", "De les pàtries que hi ha al món", etc., i també del Mestre A. Vives, "La fada de Banyoles", "La fada de Lanós" i "La fada de Roses", de la seva òpera "Canigó".

Però on excel·lí extraordinàriament la gran solista, fou en la bellíssima cançó "El cant dels ocells", harmonitzada pel Mestre Millet. La seva veu hi feia meravelles i, com digué un crític: "era una veritable joia filigranada per la mestra de les senyoretes Sra. Wehrle". La cantà al Liceu, i un oient s'apropà a felicitar-la, amb els ulls completament mullats. En una sessió íntima, dedicada per l'Orfeó a la gran actriu francesa, Mme. Réjane, aquesta, després de sentir la celebrada cançó, tota emocionada besà la Sra. Wehrle i li ofrenà el ram de flors que portava damunt del pit. Èxits iguals els obtingué en els concerts que l'Orfeó donà per terres del Migdia de França (Montpeller, Marsella i Perpinyà) l'any 1901. I així a tot arreu on la famosa cançó era interpretada per l'exquisida cantatriu.

L'any 1901, la Sra. Wehrle es casà novament, ara amb Enric Lapeyra, germà del mestre Josep Lapeyra que junt amb ella fundà la Secció de noies.

Quan encara podien esperar-se més triomfs de la seva privilegiada veu, l'any 1905, que en tenia 44 d'edat, a conseqüència d'esvair-se el primer fruit del seu nou estat, va perdre aquell do que la naturalesa li havia concedit.

Un any després, el 1906, tingué la joia de veure néixer el seu fill Enric, justament el mateix mes de juny, en què vingué igualment al món.

el fill del Mestre Millet, l'actual Director de l'"Orfeó Català".

En diverses ocasions, la Sra. Wehrle rebé mostres de l'afecte que per ella sentien les noies i tots els components de l'Orfeó. I, com es recordarà, l'any 1930, en el magne Festival d'Orfeons celebrat a l'Estadi de Montjuïc, les noies dels Orfeons de Catalunya li tributaren un fervorós homenatge, com a degana i exemple de totes elles.

El seu segon espòs morí l'any 1937, i ella, la Sra. Wehrle, que durant la seva vida havia passat també moments dramàtics, lliurà l'ànima al Creador, a Viladecans el 24 de febrer del 1938, sense que, igual que altres figures estimades de l'Orfeó que desaparegueren en aquells luctuosos dies, pogués rebre l'homenatge pòstum que es mereixia.

El Mestre Lluís Millet, des del seu, llavors forçat redós del Masnou, en lletra adreçada el 4 de setembre del mateix any 1938 a la Srta. Pilar Roca que estava reclosa a la Presó de dones del carrer Molins, de Barcelona, li deia: "La pobra Sra. Wehrle va morir! La fundadora del Chor de noies de l'Orfeó; la dona més entusiasta de la nostra estimada entitat! Mai no l'oblidarem!".

La Sra. Wehrle, però, va deixar el prestigi i la ressonància del seu nom, avui gairebé de llegenda per als actuals orfeonistes. I sobretot, deixà la fecunditat del seu pas en l'historial de l'"Orfeó Català" i a l'Obra que tants benemèrits patricis han ajudat a crear en bé de l'art, de la germanor i de la nostra terra.

M. FIGUILLEM

MÚSICA, MÚSICS I INTERPRETS

Reprenem aquesta secció, després de l'interval imposat pel material del darrer número de JOVENÍOLA, dedicat quasi exclusivament a temes natalenecs, comentant amb el mateix mètode -millor dit, amb la carència de mètode- amb que iniciàrem aquesta sèrie d'articles, diversos aspectes del moviment musical dels nostres medis.

= = =

PFORZHEIM, STUTTGART I LA MÚSICA DE CàMERA.- Les dues millors orquestres de càmera que ens han visitat darrerament són, sense dubte, les de Baden i Stuttgart. Ambdues agrupen un nombre limitat d'instrumentistes alemanys de diversa procedència, treballats -ultra les seves facultats- amb constància i "sobretot amb intel·ligència".

Un comentari als darrers festivals de Schwetzingen -en els que prengueren part les orquestres de Baden i Stuttgart- fa notar, encertadament, la seva igualtat de valor; i és que en realitat aquets dos conjunts arriben a un nivell de virtuosisme col·lectiu i de serietat interpretativa, que els fa remarcar per sobre de totes les agrupacions col·legues alemanyes i estrangeres.

Com ja ha fet notar alguna crítica barcelonina, l'únic defecte del concert de l'Orquestra de Stuttgart fou la confecció del programa, les obres del qual totes podien incloure's dintre un període de temps no més llarg d'un segle; al contrari l'Orquestra de Baden -Südwestdeutsches Kammerorchester, Pforzheim, en el seu nom original- al costat de Pergolesi, Vivaldi, Bach i Mozart ens oferí una versió "Exemplar i claríssima" del "Divertiment" de Bartók, obra que en una execució tan perfecta, mostra -al nostre entendre- totes les virtuts més genuïnament clàssiques en l'accepció general del mot.

Coincidiren ambdues agrupacions en programar el Concert en mi major, de Bach, interpretat per Reinhold Barchet, -antic primer violí de Stuttgart- d'una banda, i per Werner Krotzinger, de l'altra.

La versió dels músics de Baden i Barchet fou més madura i més personal; Krotzinger ens oferí una interpretació correctíssima, més aviat una mica freda, sense caure, però, en un Bach arqueològic.

La interpretació del "Divertiment" en re major, de Mozart dels músics de Stuttgart fou literalment extraordinària i mozartiana cent per cent. Voldria per acabar fer ressaltar la qualitat única del baix i les violes de Stuttgart, així com també la figura quasi venerable de Karl Munchinger, intel·ligentíssim conductor i fundador de l'orquestra.

= = =

ACTIVITATS DE L'INSTITUT FRANCÈS.-- El fet que les manifestacions culturals de l'esmentat Institut no depenguin, en cap sentit, de taquilla, permet una selecció, a nostre gust més interessant, per més que la seva àrea d'influència quedi reduïda a un número limitat de persones.

Citarem, amb breu comentari, algunes de les manifestacions musicals que, en els darrers mesos s'han celebrat en aquest centre.

En el mes de novembre, l'Agrupació de Càmera de Barcelona i la soprano Lolita Torrentó presentaren el quartet en re major de César Frank i el quartet n. 2, per a cordes i veu de soprano en els dos darrers temps, d'Arnold Schoenberg; aquest últim quartet data de 1907-1908, i pertany a una època de pas entre el dodecafonisme pur posterior i les primeres obres més o menys impressionistes o wagnerianes del mateix autor. L'obra sigui per les circumstàncies de l'etapa de transició, o ja per una certa habitud, ens semblà menys hermètica i més assequible del que es podia suposar a primer cop de vista. Desitjaríem poder sentir-la de nou per poder fer un comentari més concret; remarcarem únicament la ben trobada correspondència entre text i música en l'últim temps de l'obra, "Extase" (sobre un poema de Stefan George), on el fons harmònic peculiar de Schoenberg proporciona jocs de sons molt suggestius, exactament adients al poema.

També organitzat per l'Institut Francès, tingué lloc una audició, en la qual prengué part el compositor Henri Sauguet, i el baríton Paul Derenne, que executaren una antologia de lied francès des de Gounod a Milhaud, Poulenc, i el propi Sauguet, passant per Fauré, Debussy, Ravel, Erik Satie, etc.

Finalment el mencionat Institut ens oferí una conferència a càrrec de M. Paliard sota el títol "Qu va la musique concrete?", conferència interessant al menys com a curiositat, perquè -segons els ecos que ens arriben de lluny- al cap de més de un any d'existència, la música concreta s'ha quedat en el terreny de laboratori.

= = = =

DE LES BALLADES AL LLIBRE DE SONS. - Dues obres representants, en certa manera, dels inicis i de l'època més recent d'un compositor tan curiós com és Joan Comellas, ens foren oferides fa poc, una com a títol de fons d'una coreografia de la qual no ens ocupem, i en una versió per a cobla, que no és precisament l'instrument per al qual fou pensada l'obra, i l'altre com a estrena en un dels matinals que organitzen juntament l'Orquestra de Càmera Solistes de Barcelona i Jovenuts Musicals.

Nosaltres estàvem habituats a sentir les "Ballades" en la seva forma original i autèntica, amaraes de sol o de crepuscle mediterrani; la versió de cobla que escoltàrem, necessàriament, i màxim amb una interpretació no precisament perfecta havia de restar valors a l'obra, a propòsit de la qual és curiós fer notar que el seu camp d'influències no s'estén -com succeix en la majoria de les obres actuals-, en el terreny de Schoenberg, Bartok o Strawinsky, sinó que més aviat segueix la línia més recollida Granados-Mompou; tot amb això l'obra sorgeix fortament personal.

Per altra part l'estrena de "Llibre de sons" constituí una sorpresa per a una gran part de l'auditori. Tenint en compte que procedeix d'un compositor -com ell mateix s'anomena- "posseït de divina ignorància", el "Llibre de sons" és una obra plenament lograda, molt personal i sobretot lliure de tot amanerament, harmònicament "plena" i escrita amb habilitat i sentit de la proporció. L'autor fou cridat diverses vegades a l'hemicicle, i a precís del públic hagué d'ésser bisat l'últim temps de l'obra.

Ll. M. L.

-o-o-o-o-o-o-o-

" JOVENTUTS MUSICALS DE BARCELONA "

Homenatge al Mestre Millet

=====

Tal com us varem anunciar en el darrer número, "Joventuts Musicals de Barcelona" per tal de commemorar el XVè aniversari de la mort del Mestre Lluís Millet, organitzaren un cicle de conferències a càrrec de Narcís Bonet, Joan Massià, Emili Vendrell i Fèlix Millet.

Narcís Bonet, President de les "Joventuts Musicals de Barcelona", glossà el tema: "El Mestre Millet i nosaltres". Fèu un estudi de la situació musical en què es trobava Barcelona en aperèixer la figura gegantina del Mestre, comparant-la amb la situació en què es troba la joventut actual i reconeixent la gran sort que aquesta té, en comptar amb l'herència que ens han llegat el gran Mestre i els seus seguidors. Il·lustrà la seva dissertació amb la lectura de fragments de discursos i articles de la figura evocada, acabant amb unes paraules d'agraïment i devoció al Mestre Lluís Millet.

Joan Massià va parlar de "El músic". Impossibilitat de poder assistir-hi, Narcís Bonet va llegir el seu treball. Joan Massià ens dona amb la seva conferència una visió magistral de Millet "músic". Ja de bell antuvi ens diu que "la personalitat del Mestre Millet era d'una tan gran unitat que es fa difícil dissociar-la parlant solament d'un dels seus caires sense referir-se als altres"; i abans de parlar de la seva música, ens dibuixa el Mestre Millet com a Director de l'Orfeó Català amb paraules plenes d'amor i admiració per a ell i per a l'obra que va crear. "Millet -diu- fou un intèrpret genial, un director de força gegantina i a la vegada d'infinita dolcesa".

Parlant ja del músic ens diu: "El Mestre Millet era músic complet; era un tècnic formidable (aspecte que alguns ignoraven); era un gran inspirat. L'obra del Mestre Millet com a compositor és abundosa. És increïble que l'home que consagrà tota la seva vida tan abnegadament a l'obra de l'Orfeó Català, pogués encara deixar-nos un bon nombre de composicions musicals".

Acabà la seva conferència fent una breu refeència a la segona sèrie dels "Cants espirituals per a ús del poble". "Dins d'una simplicitat sorprenent i que corprèn, el Mestre ens demostra fins a quin punt es poden dir coses noves amb els mitjans més simples i més senzills. Hi ha en les seves harmonitzacions veritables "troballes" per qui ho sapiga veure. Hi ha també una "audàcia natural" i una despreocupació absoluta del "què diran"; del què puguin dir tant escolàstics antiquats i puristes com avantguardistes o impurs". Finalitzà amb una pregària al Mestre, demanant-li que ens encomani a tots la seva humilitat i la seva modestia.

Emili Vendrell parlà sobre el tema "El Mestre Millet i jo". Amb paraula entenedora i casolana, Vendrell desglossà una sèrie de records viscuts amb el Mestre des que entrà a l'Orfeó Català com a simple or-

[illegible]

X.

00000000000000000000000000000000

Copyright © 2006 by John Wiley & Sons, Inc.

S'estrenaren dues nades del Mestre Pérez Moya: "Oh la nit de meravella" i "Nadal arriba". Ambdues ressalten per la seva senzillesa i són una veritable filigrana.

En primera audició: "Nit serena de Nadal", de Joan Tomàs, "Maria tenia un Infant" i "Jesús està escoltant", de William L. Dawson. La del nostre subdirector demostra la finíssima sensibilitat musical de l'autor. Les del compositor nord-americà, porten l'empremta típica del seu folklóre i revelen un salvatge misticisme.

L'obra més sobresortint del programa fou el "Poema Nadalenc", del Mestre Lluís Mª Millet sobre les poesies "Nadal", de Joan Maragall. Fou composta i estrenada l'any 1932 i des d'aleshores no havia estat interpretada. Obra d'unes valors molt estimables i d'una emoció tota íntimitat en general, que potser no percebé del tot el gros públic d'aquells dies.

Completaven el programa obres de Ll. Millet, Canteloube, Sancho Marraco, Tiersot, Saboly, Noyon, Nicolau, P. Donostia i Haendel.

Aquestes foren les audicions CMXXIII i CMXXIV de l'Ofeó Català.

X.

-o-o-o-o-o-o-o-o-o-

INNOCENTADA 1956

=====

Com a cosa tradicional de cada any, el passat dia 28 de desembre es celebrà la diada dels Innocents. Diguem de seguida que la vetllada fou simpatiquíssima i les rialles esclataren a dojo en el nombrós públic que omplenava la sala. Tots els números varen sortir molt bé, però posats a filar prim, direm que la nostra gent no està bregada a fer teatre, i la representació de "Retratets" pecà un xic de monòtona per la falta d'experiència escènica d'alguns dels artistes.

El Chor "La Trompeta" obtingué un sorollós èxit amb les seves interpretacions de "Les flors de Maig" i "La Pàtria nova". Cal remarcar l'encert d'incloure en el programa l'estrena de "El Comte Banaú" amb una harmonització que ja la firmarien molts dels nostres més enlairats compositors. La tramesa de poders de Mestre a Mestre fou una troballa.

"Cantant sota la pluja" demostrà ben palesament com la nostra joventud també sap animar les nostres sessions.

En "Patufet", -de nom i de fets- obtingué llargues ovacions amb el seu monòleg.

El plat fort de la festa fou l'estrena de "La dama e il Trovatore o la forza de l'amore", lletra de Giuseppe Primette i música del Mestre Lupino Sparbieri. L'obreta d'una gran "vis" còmica demostra que el seu autor coneix molt bé el teatre. La música..., la música molt ben enganxada. Els intèrprets magnífics. La coreografia dels "soldats" una filigrana. L'orquestra, com de costum, no en va fer ni mitja.

La vetllada acabà a la una tretze minuts de la nit.

X.

---.---.---.---.---

SECCIÓ FILOLÒGICA

=====

-Veig que avui farem classo completa, car heu vingut tots dos, Miquel i Griselda.

-I ens hem posat d'acord per demanar-li que ens expliqui com hem de traduir "sereno", "curandero", "charlatán" i "sacamuelas".

-Mireu: no m'agrada que feu bromes a l'hora de la lliçó.

-No res de bromes, senyor professor. El que ens sembla és que vostè vol fugir d'estudi...

-Jo fugir d'estudi? Si precisament...

-Volem dir que dóna la impressió de trobar-se un xic atrapat.

-No tant, no tant!

-Doncs esperem les seves explicacions.

-Ací les teniu: el mot castellà "sereno" té diferents significats, i el nostre Diccionari ens dóna les següents traduccions:

SERÈ -ENA.- adj. Dit del cel sense núvols. En sentit figurat: Exempt de tot torbament, que reflecteix la tranquil·litat d'ànim. (Tenir el cap serè. Una mirada serena).

SERENA.- Fem. Humitat de l'aire que cau en certes nits serenes. En aquest cas, també es diu SERENÍ. (Dormir a la serena, o al serení).

-Esteu complaguts?

-No, senyor. Nosaltres el que volem saber és com hem d'anomenar "el sereno", el que ens presenta la seva dècima per Nadal. Suposem que no li hem pas de dir "el serè" o "el serení"?

-Certament que no l'hem d'anomenar així. Però, que jo sàpiga, és una qüestió no concretada encara. En realitat es tracta d'un guarda o vigilant nocturn, igual que el seu company que ja és conegut pel "Vigilant", i per això ofereix dificultat substituir el mot "Serenó" en el sentit que es dóna a aquest funcionari municipal, per tal de distingir-lo de l'altre. Potser la força del costum decidirà, tard o d'hora, a adoptar oficialment aquest castellanisme, tal com s'ha fet amb molts d'altres.

-Quedem assabentats... però no del tot convençuts. Passem als altres tres mots que li hem dit?

- De seguida. Preneu nota:

"CURANDERO".- i "CURANDERA.- És la persona que fa de metge sense ésser-ho, i les dues formes, masculina i femenina, estan acceptades en el català.

"CHARLATÁN".- En el nostre idioma tenim xerraire, però no és la mateixa cosa un que xerri molt que un que exploti la credulitat pública, oferint moltes vegades garses per perdis. En aquest sentit, és acceptat en català el mot xarlatà.

"SACAMUELAS".- Aquí sí que, en català tenim, en tota la significació exacta, l'arrencaqueixals, i aquest és el mot que tradueix "sacamuelas".

-Ja teniu, doncs, la lliçó d'avui explicada.

P.

---ooo000ooo---

NOTICIARI

=====

Donem la més cordial enhorabona al Mestre Joan Tomás per haver estat avi del seu primer net, el qual en rebre les aigües baptismals li foren posats els noms d'Albert, Joan i August. En felicitar l'estimat Mestre, ho fem també als venturosos pares, tot desitjant-los les majors prosperitats.

---...-----

L'èxit obtingut a Madrid pel nostre tenor solista Gaietà Renom en la representació del "Giravolt de Maig", d'Eduard Toldrà, amb motiu de l'homenatge que aquella ciutat tributava a l'il·lustre Mestre, ens ha omplenat de goig, i en felicitar-lo, li desitgem molts èxits en la seva ja brillant carrera artística.

---...-----

La Sra. Carme Roig Niqui, esposa del nostre Vice-president Sr. Josep Vilardaga, lliurà la seva ànima a Déu el passat dia 6 d'aquest mes, després de llarga i penosa malaltia suportada amb exemplar fermesa espiritual.

La gran multitud de bons amics que acompanyaren la dolorida família en l'acte de l'enterrament i del solemne funeral, deia prou bé com són estimats en la nostra ciutat els Srs. Vilardaga. JOVENÍVOLA en sumar-se a tantes expressions de dol eleva les seves pregàries a l'Altíssim per l'etern descans de la il·lustre dama, i ofereix al nostre Vice-president i als seus familiars la seva companyia i afecte en aquesta hora de tan pregon tristesia.

.....

Pel proper diumenge, dia 3 de Febrer, a dos quarts d'onze de la nit, està anunciada la V Sessió Cultural de JOVENÍVOLA, que a càrrec del nostre bon amic i company cantaire Joan Capdevila, porta per lema "Aspectes d'un cinema".

No dubtem que l'anunci d'aquesta sessió desvetllarà gran interès pel doble aspecte d'anar a càrrec d'un company a qui hem vist guardar amb interessantíssims premis moltes de les obres que ens presentarà, i per tenir un fort lligam amb la vida de l'Orfeó algun dels films inclosos en el programa. Resulta també interessant poder constatar la marxa progressiva del cinema "amateur" i sobretot en l'especialitat del documental, que amb tant d'èxit conrea el nostre amic Capdevila. Esperem, doncs, que aquesta V Sessió Cultural tindrà com sempre el més càlid acolliment vostre.

.....

Preguem als nostres llegidors que vulguin disculpar el retard en què apareix el present número, a conseqüència dels darrers dies festius. No és la nostra voluntat interrompre el ritme d'aparició dintre la primera quinzena de cada mes.

=====

=====